

71463/01

V zadevi Šilih proti Sloveniji.,
je Evropsko sodišče za človekove pravice (tretji oddelek) na seji senata z dne 7.
junija 2007 v sestavi:

G. C. BIRSAN, predsednik,
G. B.M. ZUPANČIČ.,
G. J.-P. COSTA,
Ga. A. GYULUMYAN,
G. DAVID "TOR BJORGVINSSON,
Ga. I. ZIEMELE,
Ga. I. BERRO-LEFEVRE, *sodniki*,

in g. S. QUESADA, *sodni tajnik oddelka*,

po obravnavi na nejavni seji dne 7. junija 2007 izreklo naslednjo sodbo,
sprejeto istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva je bila sprožena s pritožbo (št. 71463/01), ki sta jo na podlagi 34. člena Konvencije za varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ("Konvencija") dne 19. maja 2001 proti Republiki Sloveniji vložila njena državljana, Franja in Ivan Šilih ("pritožnika").
2. Pritožnika je zastopal g. B. Grubar, odvetnik v Mariboru. Slovensko vlado ("vlada") je zastopa! njen zastopnik g. L. Bembič, generalni državni pravobranilec.
3. Pritožnika sta zatrjevala, da je njun sin umrl zaradi zdravniške malomarnosti in zlasti, da so jima bile zaradi neučinkovitosti slovenskega sodnega sistema pri ugotavljanju odgovornosti za smrt njunega sina kršene pravice iz 2., 3., 6., 13. in 14. člena Konvencije.
4. Sodišče je dne 11. oktobra 2004 odločilo, da o pritožbi obvesti vlado. Na podlagi tretjega odstavka 29. člena Konvencije je odločilo, da bo hkrati odločalo o sprejemljivosti in vsebini zadeve.

DEJSTVA

I. OKOLIŠČINE ZADEVE

1. Pritožnika, Franja in Ivan Šilih, sta rojena leta 1949 oziroma 1940 in prebivata v Slovenj Gradcu.
2. Dne 3. maja 1993 je sin pritožnikov, dvajsetletni Gregor Šilih, v spornem času med poldnevom in eno uro popoldne v Splošni bolnišnici Slovenj Gradec poiskal zdravniško pomoč zaradi, med drugim, slabosti in srbeče kože. Pregledala ga je dežurna zdravnica M. E.. Postavila je diagnozo urtikarija (vrsta alergijske reakcije) in odredila, naj prejme intravenozni injekciji zdravila, ki je vsebovalo glukokortikosteroid (Dexamethason), in antihistaminika (Synopen). Po prejemu injekcij se je njegovo stanje znatno poslabšalo. Verjetno je šlo za posledico alergije

na eno od obeh zdravil, ki ju je prejel. Njegova koža je postala zelo bleda, tresel se je in pričelo ga je zebsti; M. E. je ugotovila znake tahikardije. Postavila je diagnozo anaf Taktični šok. Nato je bil ob 13:30 uri prepeljan na intenzivno nego. Po naročilu M. E. je med drugim prejel adrenalin. Do prihoda kardiologa je sin pritožnikov že prenehal dihati in ni

3

imel utripa. Izvedeno je bilo kardiopulmonalno oživljanje. Ob neznani uri okoli 2: i 5 popoldne so ga priključili na respirator, njegov krvni tlak in utrip sta se normalizirala, vendar je ostal v komi; njegovi možgani so utrpeli težke poškodbe.

1. Dne 4. maja 1993 je bil prepeljan v Klinični center v Ljubljani, kjer je dne 19. maja 1993 umrl.

1. Natančen časovni okvir dogodkov, ki so pripeljali do smrti sina pritožnikov, in ukrepi, s katerimi se je M. E. odzvala na slabšanje njegovega stanja, so bili predmet spora v postopku pred domačimi organi.

A. Kazenski postopek

2. Dne 13. maja 1993 sta pritožnika na Temeljnem javnem tožilstvu Maribor, Enoti v Slovenj Gradcu, zoper M. E. vložila kazensko ovadbo zaradi nevestnega zdravljenja, ki je v času rti sina pritožnikov predstavljalo "hudo kaznivo dejanje zoper človekovo zdravje". Pritcnika sta zatrjevala, daje dala M. E. njenemu sinu napačno zdravilo in da po poslabšanju njegovega stanja ni ustrezna ukrepala.

3. V predkazenskem postopku je policija zasegla medicinsko dokumentacijo o zdravljenju sina pritožnikov in Inštitutu za sodno medicino v Ljubljani naročila izdelavo forenzičnega poročila.

4. Dne 8. aprila 1994 je javni tožilec zaradi pomanjkanja dokazov zavrgel ovadbo pritožnikov.

5. Dne 1. avgusta 1994 sta pritožnika kot subsidiama tožilca vložila zahtevo za preiskavo zoper M. E..

6. Dne 8. novembra 1994 je preiskovalni sodnik Temeljnega sodišča v Mariboru ugodil njuni zahtevi. Dne 27. decembra 1994 je po pritožbi M. E. zunajobravnavni senat Temeljnega sodišča v Mariboru razveljavil odločitev preiskovalnega sodnika z ugotovitvijo, da iz dokazov v spisu, zlasti forenzičnega poročila, ne izhaja utemeljen sum, da je M. E. očitna prekršila standarde strokovnega ravnanja.

7. Pritožba in zahteva za varstvo zakonitosti, ki sta jo vložila pritožnika, sta bili zavrnjeni. Slednjo je dne 29. junija 1995 zavrnilo Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu, ki je po reorganizaciji sodstva leta 1995 postalo pristojno za zadevo.

8. Nato sta pritožnika od zdravnika dr. T. V. pridobila mnenje, v katerem je ta med drugim navedel, da je do miokarditisa (vnetja srčne mišice), ki je bil predhodno označen za dejavnik, ki je prispeval k smrti sina pritožnikov, lahko prišlo, ko je bil ta v anafilaktičnem šoku ali celo kasneje. Posledica tega je bila, da sta dne 30. novembra 1995 vložila zahtevo za ponovno uvedbo kazenskega postopka (glej točko 72). Poleg tega sta vložila predlog, naj se zadeva prenese v reševanje

Okrožnemu sodišču v Mariboru. Dne 31. januarja 1996 je Višje sodišče v Mariboru ugodilo njenemu predlogu za prenos pristojnosti.

9. Dne 26. aprila 1996 je zunajobravnavni senat Okrožnega sodišča v Mariboru ugodil zahtevi pritožnikov za ponovno uvedbo postopka. Mariborsko Višje sodišče je zavrnilo pritožbo **M. E.** in preiskava je bila znova uvedena.

10. V postopku preiskave je preiskovalni sodnik zaslišal priče in pridobil mnenje P. G., izvedenca Inštituta za forenzično medicino v Gradcu (Avstrija). P. G. je v svojem poročilu navedel, da je vbrizganje antihistaminika povzročilo hudo alergično reakcijo sina pritožnikov. Izrazil je dvom v predhoden obstoj miokarditisa,

11. Dne 10. februarja 1997 je preiskovalni sodnik zaključil preiskavo.

12. Zaradi zapletenosti zadeve sta pritožnika Okrožnemu državnemu tožilstvu v Mariboru predlagala, naj prevzame pregon. Njun predlog je bil dne 21. februarja 1997 zavrnjen.

4

1. Dne 28. februarja 1997 sta pritožnika zoper **M. E.** vložila obtožnico zaradi povzročitve smrti iz malomarnosti.

2. Dne 7. maja 1997 je zunajobravnavni senat Okrožnega sodišča v Mariboru na podlagi ugovora **M. E.** zoper obtožnico pritožnikoma predlagal, naj zahtevata dodatne preiskovalne ukrepe.

3. Preiskovalni sodnik je nato zaslišal več prič in **K. H.**, avstrijskemu forenzičnemu izvedencu za področje urgentne medicine in anestezije, naložil izdelavo forenzičnega poročila. **K. H.** je v svojem mnenju navedel, da je odločilni razlog za smrt sina pritožnikov precej nejasen. Zaradi tega vprašanja učinkovitosti ukrepov, s katerimi se je **M. E.** odzvala na sinovo stanje, ni štel za pomembnega.

4. Dne 24. novembra 1998 je preiskovalni sodnik pritožnika obvestil, da je preiskava zaključena.

5. Dne 10. decembra 1998 sta pritožnika vložila obtožnico, ki sta ji priložila dokazno gradivo, zbrano v dodatni preiskavi. Dne 12. januarja 1999 je zunajobravnavni senat kot neutemeljenega zavrnil ugovor **M. E.** zoper prvotno obtožnico (glej zgornjo točko 20).

6. Dne 22. januarja 1999 je **M. E.** vložila zahtevo za varstvo zakonitosti in zatrjevala, da ji obtožnica z dne 10. decembra ni bila vročena. Dne 25. februarja 1999 je Vrhovno sodišče razveljavilo odločitev Okrožnega sodišča v Mariboru z dne 12. januarja 1999 in zadevo vrnilo Okrožnemu sodišču s poukom, naj se **M. E.** vroči prvotna obtožnica. **M. E.** je nato vložila ugovor in 3. junija 1999 je zunajobravnavni senat sklenil, da se zadeva vrne pritožnikoma, s poukom, naj z zahtevo za dodatne preiskovalne ukrepe zbereta več dokaznega gradiva.

7. Pritožnika sta sledila pouku in zahtevala dodatne preiskovalne ukrepe.

Preiskovalni sodnik je zaradi tega naročil dopolnitev poročila **K. H.**, rekonstrukcijo dogodkov z dne 3. maja 1993 in zaslišanje prič.

Preiskava je bila končana dne 3. maja 2000.

8. Medtem sta dne 28. junija 1999 pritožnika od Državnega tožilstva znova neuspešno zahtevala, naj prevzame pregon.

9. Dne 19. maja 2000 sta pritožnika vložila še eno obtožnico in dodatno dokazno gradivo, glede katerega sta bila poučena, naj ga pridobita.

10. Avgusta 2000 sta se pritožnika Sodnemu svetu pritožila v zvezi s trajanjem kazenskega postopka. Predlagala sta tudi izločitev treh sodnikov, ki so sestavljali zunajobravnavni senat, ki je predhodno odločal o ugovoru M. E. zoper obtožnico. Dne 10. oktobra 2000 je predsednik Okrožnega sodišča v Mariboru zavrnil njun predlog za izločitev sodnikov.

11. Na podlagi ponovnega ugovora M. E. zoper obtožnico je zunajobravnavni senat dne 18. oktobra 2000 obravnaval zadevo in sklenil, da se kazenski postopek ustavi. Oprl se je zlasti na mnenji Inštituta za sodno medicino v Ljubljani in K. H. in ocenil, da je bila reakcija sina pritožnikov na vbrizganje Dexamthasona in/ali Synopena posledica njegove občutljivosti na ti zdravili in miokarditisa, ki je nedvomno predstavljal predhodno obstoječe obolenje. Sodišče je odločilo, da ni dokazov v podporo očitku pritožnikov, daje M. E. storila zatrjevano kaznivo dejanje. Pritožnikoma je naložilo tudi plačilo sadnih stroškov in stroškov, ki so nastali med postopkom.

31. Dne 7. novembra 2000 sta pritožnika vložila pritožbo, ki jo je Višje sodišče v Mariboru zavrnilo dne 20. decembra 2000. Pritožnika sta nato generalnemu državnemu tožilcu predlagala, naj vloži zahtevo za varstvo zakonitosti. Njun predlog je bil dne 18. maja 2001 zavrjen.

32. Medtem sta pritožnika dne 13. marca 2001 na Ustavno sodišče vložila ustavno pritožbo, v kateri sta se pritožila zaradi nepravilnega in predolgega postopka ter zatrjevala, da jima je bila s tem, ko zunajobravnavni senat ni dopustil obtožbe, kršena pravica do dostopa do

5

sodišča. Dne 9. oktobra 2001 je Ustavno sodišče njuno pritožbo zavrglo zaradi tega, ker se subsidiarnemu tožilcu ne priznava pravni interes za nastopanje pred Ustavnim sodiščem.

1. Dne 27. marca 2001 sta pritožnika vložila tudi kazensko ovadbo zoper sedem sodnikov mariborskega Okrožnega in Višjega sodišča, ki so sodelovali v njuni zadevi. Okrožno državno tožilstvo v Mariboru je dne 13. junija 2001 kazensko ovadbo, v kateri sta pritožnika zatrjevala, da sodniki v njuni zadevi niso ravnali ustrezno, kot neutemeljeno zavrglo.

2. Kasneje sta pritožnika večkrat predlagala, naj se kazenski postopek znova uvede. Končno sta dne 16. julija 2002 vložila novo obtožnico zoper M. E.. Dne 14. julija 2003 je Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu obtožnico zavrglo, ker je dne 3. maja 2003 kazenski pregon za zatrjevano kaznivo dejanje zastaral.

B. Civilni postopek

3. Dne 6. julija 1995 se pritožnika zoper Splošno bolnišnico v Slovenj Gradcu in M. E. pred Okrožnim sodiščem v Slovenj Gradcu vložila civilno tožbo, v kateri sta

za nepremoženjsko škodo, ki sta jo utrpela zaradi sinove smrti, zahtevala odškodnino v višini 24.300.000 slovenskih tolarjev.

4. Dne 10. avgusta 1995 sta pritožnika sprožila tudi civilni spor zoper predstojnika oddelka za interno medicino, F. V., ter direktorja slovenjegraške Splošne bolnišnice, D. P.. Na predlog pritožnikov je sodišče združilo postopka.

5. Vsi toženci so do oktobra 1995 podali svoje pripravljalne vloge.

6. Dne 30. avgusta 1997 sta pritožnika v nadzorstveni pritožbi predsedniku slovenjegraškega Okrožnega sodišča zapisala, da bi bilo treba s civilnim postopkom nadaljevati kljub temu, da je kazenski postopek še tekel, saj je slednji trajal že predolgo.

7. Dne 21. oktobra 1997 je sodišče na podlagi I. točke 213. člena Zakona o pravnem postopku (glej spodnjo točko 77) odredilo prekinitev postopka do pravnomočnosti odločitve v kazenskem postopku. Ugotovilo je, da je odločitev v civilnem postopku v veliki meri odvisna od rešitve predhodnega vprašanja, namreč zaključka kazenskega postopka. Pritožnika se zoper ta sklep nista pritožila in je tako dne 17. novembra 1997 postal pravnomočen.

8. Dne 22. oktobra 1998 je sodnica S. P. odgovorila na nadzorstveno pritožbo pritožnikov z dne 15. oktobra 1998 in v njej med drugim navedla:

"[Pritožnika] sta subsidiarna tožilca v kazenskem postopku in se torej dobro zavedata, da postopek pred **Okrožnim sodiščem v Mariboru, v katerem se rešuje predhodno vprašanje, še ni zaključen.** Njuna nadzorstvena pritožba v zvezi s prekinitvijo [civilnega] postopka je torej **popolno sprenevedanje.**"

Po pritožbi, ki sta jo pritožnika vložila pri Ministrstvu za pravosodje, je bila sodnica S. P. pozvana, da obrazloži svoj odgovor pritožnikoma.

1. Meseca februarja 1999 sta pritožnika ponovno vložila nadzorstveno pritožbo; prekinitev postopka je kljub temu ostala v veljavi.

2. Dne 27. avgusta 1999 je sodnik P. F., ki mu je bila medtem dodeljena ta zadeva, pritožnikoma poslal pismo, v katerem je med drugim zapisal:

"V tej zadevi predstavlja odločitev o kazenski odgovornosti predhodno vprašanje, ki je pomembno za odločitve o civilnem zahtevku, saj civilno sodišče o dejstvih ne more odločiti drugače, km je odločilo kazensko sodišče."

3. Dne 8. septembra 1999 sta pritožnika vložila predlog za prenos pristojnosti, ki ga je Vrhovno sodišče dne 13. oktobra 1999 zavrnilo.

4. Dne 6. decembra 1999 je Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu pritožnika obvestila, da razlogi za prekinitev postopka še vedno obstajajo.

6

1. Dne 12. marca 2001 sta pritožnika vložila nadzorstveno pritožbo v kateri sta predlagala, da se prekinitev postopka prekliče. Dne 19. maja 2001 je sodnik P. P. razpisal obravnavo za 13. junij 2001, Razpisana obravnava pa je bila kasneje na predlog pritožnikov odpovedana.

1. Dne 11. junija 2001 sta pritožnika vložila še en predlog za prenos pristojnosti. Dne 27. septembra 2001 je Vrhovno sodišče odločilo, da se zadeva prenese pred Okrožno sodišče v Mariboru, in sicer zato, ker naj bi obstajale "napetosti, ki so ovirale in zavlačevale sojenje".

2. Zadeva je bila nato dodeljena sodnici M. T. Z.. Dne 3. aprila 2002 je sodišče opravilo

glavno obravnavo.

3. Potem ko sta vložila kazensko ovadbo zoper nekatere sodnike (glej zgornjo točko 33), sta pritožnika dne 8. aprila 2002 vložila predlog za izločitev vseh sodnikov mariborskega Okrožnega in Višjega sodišča. Ko je bila pozvana, da pojasni predlog pritožnikov, je sodnica M. T. Z. med drugim izjavila, da je na obravnavi dne 3. aprila 2002 spoznala, da je eden izmed tožencev, s katerim se je na obravnavi tudi rokovala, dober znanec njenega očeta. Dodala je, da pritožnika nenehno vlagata ugovore, zaradi česar ni mogoče izpeljati postopka. Zdi se, da je sodnica M. T. Z. nato sama predlagala svojo izločitev. Dne 12. avgusta 2002 je bilo predlogu za izločitev sodnikov ugodeno v delu, ki se je nanašal na izločitev sodnice M. T. Z.. Zadeva je bila dodeljena sodniku K. P..

4. Dne 24. novembra in 20. marca 2003 je Vrhovno sodišče zavrnilo predloga pritožnikov za prenos pristojnosti.

5. Obravnava, razpisana za 12. junij 2003, je bila preložena na predlog pritožnikov, saj sta zatrjevala, da ju njuna pooblaščenka od tedaj, ko so v Kliničnem centru v Ljubljani njeni hčerki zavrnili zdravniško pomoč, ni več pripravljena zastopati. Kasneje sta sodišče obvestila, da ju bo njuna pooblaščenka zastopala tudi v prihodnje.

6. Dne 28. oktobra 2003 je Okrožno sodišče v Mariboru opravilo glavno obravnavo.

7. Dne 8. decembra 2003 sta pritožnika vložila predlog za izločitev sodnika K. P.. Predlog je bil dne 18. decembra 2003 zavrnjen.

8. Obravnava, razpisana za 16. januar 2004, je bila preložena, ker sta pritožnika vložila predlog za prenos pristojnosti. Dne 5. marca 2004 sta pritožnika vložila še en predlog. Oba predloga je Vrhovno sodišče (dne 22. januarja 2004 oziroma 13. maja 2004) zavrnilo.

9. Razumeti je, da sta bili obravnavi, razpisani za 23. in 24. marec 2005, preloženi zaradi obveznosti, ki jih je imela njuna pooblaščenka v drugi, nepovezani zadevi.

10. Dne 4. maja 2005 sta pritožnika predložila pripravljalno vlogo in spremenila odškodninski zahtevek. Zahtevala sta tudi pospešitev postopka.

11. Dne 23., 25. in 27. januarja 2006 je bila pod vodstvom sodnice D. M., ki ji je bila, kot kaže, medtem dodeljena ta zadeva, opravljena obravnava. Pritožnika sta umaknila svoj zahtevek zoper F. V. in D. P.. Po obravnavi sta predlagala izločitev sodnice D. M.. Njun predlog je predsednik mariborskega Okrožnega sodišča dne 30. januarja 2006 zavrnil. Nato je dne 31. januarja 2006 sodnica D. M. sama predlagala svojo izločitev, in sicer zato, ker je bila s polnim imenom omenjena v časopisnem članku z dne 28. januarja 2006, v katerem je bilo zapisano, da je bila zaradi domnevne neenake obravnave strank v postopku predlagana njena izločitev. Predsednik sodišča je njen predlog podprl z navedbo, daje "vsekakor utemeljen".

12. Zadeva je bila nato dodeljena sodniku A. Z..

13. Dne 16. junija in 25. avgusta 2006 je bila opravljena obravnava.

14. Nato je mariborsko Okrožno sodišče izdalo sodbo, s katero je zavrnilo zahtevek pritožnikov, ki se je končno glasil na 10.508.000 SIT za nepremoženjsko škodo in 5.467.000 SIT za premoženjsko škodo. Pritožnikoma je bilo naloženo plačilo stroškov tožencev. Sodišče se je oprla na izvedeniška mnenja in zaključilo, da M. E. ni mogla predvideti reakcije, ki jo je imel sin pritožnikov na vbrižganje zdravil, ter da so tako ona kot bolnišnično osebje ravnali v

skladu z zahtevanimi zdravstvenimi standardi. Poleg tega je sodišče kot neutemeljenega zavrnilo očitke pritožnikov, da bolnišnica ni imela ustrezne

opreme.

60. Dne 25. oktobra 2006 sta pritožnika vložila pritožbo na Višje sodišče v Mariboru. Postopek še teče.

C. Kazenska ovadba zoper pritožnico

61. Dne 29. aprila 2002 je mariborsko Okrožno državno tožilstvo zoper pritožnico vložilo obtožni predlog. Obtožilo jo je kaznivega dejanja razžalitve, ki naj bi ga storila s tem, da je uslužbenki Okrožnega sodišča v Mariboru izjavila: "Dosti imam te kur***e sodnije, prekleta država, katera ne naredi ničesar, ali se ne zaveda, da so mi ubili sina." Obtožni predlog je bil vložen na podlagi kazenske ovadbe mariborskega Okrožnega sodišča.

62. Dne 5. oktobra 2004 je mariborsko Okrožno sodišče zaradi posredovanja varuha človekovih pravic ovadbo umaknilo (glej spo to točko 67). Okrajno sodišče v Mariboru je nato zavrglo obtožni predlog.

D. Ugotovitve varuha človekovih pravic

63. Pritožnika sta v zvezi s potekom civilnega postopka na Urad varuha človekovih pravic naslovila več pobud. Njuna zadeva je bila omenjena v letnih poročilih varuha za leta 2002, 2003 in 2004.

64. V pismu, ki ga je dne 24. aprila 2001 poslal predsedniku slovenjgraškega Okrožnega sodišča, je namestnik varuha človekovih pravic poudaril, da vprašanja kazenske odgovornosti ni mogoče šteti za predhodno vprašanje v civilnem postopku proti zdravnici in bolnišnici. Zapisal je tudi, da za prekinitev postopka ne obstaja noben razlog.

65. V pismu pritožnikoma z dne 29. avgusta 2002 in v Letnem poročilu za leto 2002 (str. 42 in 43) je varuh grajal vedenje sodnice M. T, Z.. Poudaril je, daje sodnica pomisleke o svoji nepristranskosti izrazila šele po predlogu pritožnikov za njeno izločitev in varuhovem posredovanju v zadevi, in to kljub temu, da se je že prej zavedala razlogov za svoje pomisleke.

66. Del varuhovega Poročila za leto 2003 (str. 226-228), v katerem je bila omenjena zadeva pritožnikov in zlasti grajano sodnično vodenje civilnega postopka, med drugim navaja:

"V zapisniku o glavni obravnavi [z dne 28. oktobra 2003] je navedenih dvanajst vprašanj, ki jih sodnica ni dovolila postaviti tožeči stranki.... V večini od dvanajstih primerov, ko sodnica ni dovolila tožeči stranki postavljati vprašanj, razlogi za takšno odločitev v zapisniku niso navedeni. Tako rekoč v vseh teh primerih pa je šlo za predhodno ugovarjanje dopustnosti vprašanja s strani odvetnikov tožene stranke.

Četudi so njune reakcije, trditve in predlogi morda kdaj pretirani, pa gre pri ravnanju državnih organov (tudi sodišč) vendarle upoštevati njuno hudo duševno stisko in obremenitev, ... To pa utegne upravičevati še posebej spoštljiv in prilagojen način vodenja obravnave, ne da bi bilo pri tem kršeno katerokoli temeljno načelo pravnega postopka na škodo nasprotnne stranke. Zapisnik glavne obravnave daje slutiti prej

napeto kot sproščeno ozračje med obravnavanjem, na kar kažejo tudi zapisi posameznih dialogov med sodnico in odvetnico tožeče stranke."

67. V Letnem poročilu za leto 2004 (str. 212-214) je varuh grajal mariborsko Okrožno sodišče, ker je zoper pritožnico vložilo kazensko ovadbo (glej zgornji točki 61-62). V Poročilu je bilo opozorjeno na obrazložitev mariborskega Okrožnega sodišča, da ga k ovadbi zavezuje zakon in da bi opustitev ovadbe sama pomenila kaznivo dejanje. Varuh je poudaril, da za takšen zaključek ni nobene pravne podlage. Nasprotno, kaznivo dejanje razžalitve se po

S

uradni dolžnosti preganja le, če oškodovanec, v tem primeru mariborsko Okrožno sodišče, poda predlog za kazenski pregon. Po varuhovem posredovanju se je Okrožno sodišče v Mariboru odločilo odstopiti od pregona zoper pritožnico.

H. RELEVANTNO DOMAČE PRAVO

A. Kazenski zakonik

68. Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 63/94) s spremembami in dopolnitvami v poglavju z naslovom "Kazniva dejanja zoper človekovo zdravje" ureja kazniva dejanja poškodb, ki so posledica malomarnosti zdravstvenih delavcev, Poleg tega 129. člen Kazenskega zakonika določa, da se tisti, ki povzroči smrt drugega iz malomarnosti, kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let. Omenjena dejanja preganja državni tožilec po uradni dolžnosti, možen pa je tudi subsidiarni pregon oškodovanca (glej spodnjo točko 70).

B. Zakon o kazenskem postopku

1. Kazenski postopek v slovenskem pravu ureja Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 63/94, v nadaljevanju ZKP) in temelji na načelih zakonitosti in oficialnosti; pregon je obvezen, če je podan utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti.
2. Pregon pa uradni dolžnosti izvaja državni tožilec. Vendar pa lahko, če državni tožilec kadarkoli med postopkom zavrže kazensko ovadbo oziroma odstopi od pregona, oškodovanec kot subsidiarni tožilec sam nadaljuje pregon, s čimer prevzame vlogo tožilca (tretji odstavek 19. člena ZKP). Subsidiarni tožilec ima načeloma iste procesne pravice kot državni tožilec, razen tistih, ki jih ima državni tožilec kot državni organ (prvi odstavek 63. člena ZKP). V primeru, da prevzame pregon subsidiarni tožilec, ima državni tožilec pravico, da do konca glavne obravnave sam prevzame pregon in zastopanje obtožbe (drugi odstavek 63. člena ZKP).
3. Preiskavo v kazenskem postopku vodi preiskovalni sodnik na zahtevo državnega ali subsidiarnega tožilca. Če se ne strinja z zahtevo za uvedbo preiskave, predloži

zadevo zunajobravnavnurnu senatu treh sodnikov, ki nato odloči o uvedbi preiskave. Če preiskovalni sodnik ugotovi zahtevo, lahko obdolženec vložiti pritožbo na zunajobravnavni senat. Stranki v postopku se lahko zoper odločitev zunajobravnavnega senata pritožita na višje sodišče. Pritožbe ne zadržijo izvršitve sklepa o preiskavi (169. člen ZKP).

4. Če je bila zahteva za preiskavo zavržena, zato ker ni bil podan utemeljen sum, da je osumljenec oziroma obdolženec storil kaznivo dejanje, se sme na zahtevo državnega ali subsidiarnega tožilca kazenski postopek znova uvesti, če se predložijo novi dokazi, na podlagi katerih se zunajobravnavni senat lahko prepriča, da so izpolnjeni pogoji za uvedbo kazenskega postopka (409. člen ZKP).

73. Preiskovalni sodnik konča preiskavo, ko spozna, da je stanje stvari v preiskavi zadosti razjasnjeno (184. člen ZKP). Nato lahko postopek pred sodiščem teče le na podlagi obtožnice (268. člen ZKP).

9

74. V skladu z 274. členom ZKP ima obdolženec pravico podati ugovor zoper obtožnico v osmih dneh po njeni vročitvi. Obtožnico preizkusi zunajobravnavni senat. Člen 276 med drugim določa:

"(2) Če senat ob ugovoru spozna, da so napake ali pomanjkljivosti v obtožnici (269. člen) ali v samem postopku ali da je potrebna boljša razjasnitev stanja stvari, da bi se mogla preizkusiti utemeljenost obtožnice, vrne obtožnico, da se opažene pomanjkljivosti odpravijo ali da se preiskava dopolni ali opravi. Tožilec mora v treh dneh, odkar mu je bila sporočena odločba senata, predložiti popravljeno obtožnico ali zahtevati preiskavo oziroma njeno dopolnitev...."

Poleg tega relevantni del 277. člena ZKP določa:

"(1) Ko senat sklepa o ugovoru zoper obtožnico, odloči, da se obtožba *ne* dopusti in da se kazenski postopek ustavi, če ugotovi:

1. daje kazenski pregon zastaran ...
2. da ni zadosti dokazov, da bi bil obdolženec utemeljeno sumljiv dejanja, ki je predmet obtožbe."

C. Obligacijski zakonik

75. V skladu z določbami Zakona o obligacijskih razmerjih (Uradni list SFRJ, št. 2911978) in njegovega naslednika z dne 1. januarja 2002, Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 83/2001) so **zdravstvene ustanove** in njihovi uslužbenci odgovorni za premoženjsko in nepremoženjsko škodo, ki nastane zaradi smrti pacienta, povzročene z zdravniško malomarnostjo. Delodajalec civilno odgovarja **za** svoja dejanja in opustitve in **za** škodo, ki jo povzročijo njegovi delavci, če omenjena škoda izvira iz delavčeve napake, nastale zaradi neupoštevanja zahtevanega standarda zdravljenja. Delavci so po civilnem pravu neposredno odgovorni **le** za namerno povzročitev smrti ali poškodbe. Vendar pa ima delodajalec pravico zahtevati povrnitev škode od delavca, če je bila smrt ali poškodba povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti.

D. Zakon o pravnem postopku

76. Člen 12 Zakona o pravnem postopku (Uradni list SFRJ, št. 4-37/77) s spremembami in dopolnitvami določa:

"Kadar je odločba sodišča odvisna od predhodne rešitve vprašanja, ali obstoji kakšna pravica ali pravno razmerje, pa o njem še ni odločilo sodišče ali kakšen drug pristojen organ (predhodno vprašanje), lahko sodišče sama reši to vprašanje, če ni s posebnimi predpisi drugače določeno.

Odločba sodišča o predhodnem vprašanju ima pravni učinek samo v pravdi, v kateri je bilo vprašanje rešeno.

V pravnem postopku je sodišče glede obstoja kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti storilca vezano na pravnomočno sodbo kazenskega sodišča, s katero je bil obtoženec spoznan za krivega."

77. Relevantni del 213. člena Zakona o pravnem postopku se glasi:

"Poleg primerov, ki so posebej določeni v tem zakonu, lahko odredi sodišče prekinitev postopka:

10

1. če sklene, da ne bo samo reševalo predhodnega vprašanja (12. člen)"

1. Relevantni del 215. Člena Zakona o pravnem postopku se glasi:

je sodišče prekinilo postopek iz razlogov, ki so navedeni v I. točki prvega odstavka in v drugem odstavku 213. člena tega zakona, se postopek nadaljuje, ko se pravnomočno konča postopek ... ali ko sodišče spozna, da ni več razlogov, da bi se čakalo na njegov konec.

V vseh primerih se nadaljuje prekinjeni postopek na predlog stranke, brž ko preneha razlog za prekinitev."

2. Določbe z enakim učinkom je najti v členih 13, 14, 206 in 208 novega Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 83/2001), kije začel veljati dne 14. julija 1999.

1. Pr lnik o organizaciji in delu razsodišča Zdravniške zbornice Slovenije ("Zdravniško razsodišče") z dne 20. marca 2002 med drugim ureja postopek ugotavljanja odgovornosti za kršitev stanovskih pravil in disciplinske ukrepe, ki jih je mogoče posledično sprejeti. Tožilec Zbornice, ki se izvoli izmed članov Zdravniške zbornice, je samostojen organ in lahko vlaga obtožnice pri razsodišču I. stopnje. Oškodovanec lahko od tožilca Zbornice zahteva uvedbo postopka, ki pa jo lahko tožilec zavrne. V tem primeru lahko oškodovanec razsodišču Zbornice predlaga uvedbo pripravljalnega postopka. Kljub temu je tožilec edini, ki lahko vloži obtožnico.

2. Člen 7 Pravilnika določa, da razsodišče odloča samo na podlagi obtožnice in dokazov, ki jih predlagata tožilec Zbornice in zdravnik v postopku. Če obtoženi zdravnik ali tožilec Zbornice nista zadovoljna z rzsodbo, imata možnost pritožbe na rzsodišče II_ stopnje.

F, Zakon 2006

3. Dne 1. januarja 2007 se je začel uporabljati Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Uradni list RS, št. 49/2000 — v nadaljevanju "zakon 2006"). Stranki v postopku omogoča, da s pomočjo nadzorstvene pritožbe in rokovnega predloga zahteva pospešitev postopka ter da vloži zahtevo za pravična zadoščenje. Pravna sredstva, določena v zakonu, so v primerih pravnomočno končanih postopkov predmet določenih omejitev.

4. Člen 2 zakona 2006 določa, da se zakon med drugim nanaša na stranke v sodnih postopkih in oškodovance v kazenskih postopkih.

PRAVO

I. KRŠITEV 2. ČLENA KONVENCIJE

1. Pritožnika sta zatrjevala, da je njun sin umrl zaradi malomarnosti zdravstvenega osebja ter zlasti da kazenski in civilni postopek, ki sta ju sprožila, nista omogočila hitrega in učinkovitega ugotavljanja odgovornosti za njegova smrt.

Relevantni del 2. člena Konvencije se glasi:

"1. Pravica vsakogar do življenja je zavarovana z zakonom. Nikomur ne sme biti življenje namerno odvzeto ..."

11

A. Sprejemljivost

1. *Pristojnost ratione temporis*

85. Sodišče kljub temu, da tožena vlada ni predložila ugovora glede njegove časovne pristojnosti (*ratione temporis*), meni, da je omenjeno vprašanje treba preučiti (glej *Blečić proti Hrvaški* z dne 30. januarja 2003 (odl.), št. 59532/00).

86. V skladu s splošno priznanimi pravili mednarodnega prava se Konvencija za vsako pogodbeno stranko uporablja le v zvezi z dejstvi, ki so nastopila po tem, ko je v tej pogodbenici začela veljati (glej na primer *Kazimova proti Azerbejdžanu* z dne 6. marca 2003 (odl.), št. 40368/02). Od dneva ratifikacije naprej pa morajo biti vsa domnevna dejanja in opustitve države skladna s Konvencijo in njenimi protokoli, nadaljnja dejstva pa sodijo v pristojnost Sodišča, tudi če gre za le za nadaljevanje že obstoječega stanja (glej na primer *Yagci and Sargin proti Turčiji*, sodba z dne 8. junija 1995, serija A, št. 319-A, str. 16, tč. 0).

87. Sodišče ugotavlja, daje v Sloveniji Konvencija začela veljati dne 28. junija 1994.

88. Poleg tega ugotavlja, da se pritožba pritožnikov nanaša na vsebinski vidik 2. člena, to je na odgovornost za smrt njunega sina, ter na procesni vidik 2. člena, in

sicer na domnevna neučinkovitost kasnejših sodnih postopkov. Sodišče mora sedaj ugotoviti, ali je časovno pristojno za odločanje o pritožbi pritožnikov (glej, *mutatis mutandis*, *Slimani proti Franciji*, št. 57671/00, ECI-IR 2004-1X (povzetki); *Kanlrba, proti Turčiji* z dne 28. julija 2005 (odl.), št. 32444/96).

(a) Vsebinski vidik pritožbe

89. Sodišče ugotavlja, da niti v postopku pred njim niti v domačih postopkih ni bilo sporno, daje sin pritožnikov umrl v bolnišnici dne 19. maja 1993. Pritožnika sta zatrjevala, da je bila smrt njunega sina posledica malomarnosti zdravstvenega osebja,

90. Sodišče meni, da pritožba pritožnikov, ki se nanaša na vsebinski vidik 2. člena, očitno temelji na dejstvih, ki so se zgodila in zaključila pred 28. junijem 1994, zaradi česar *ratione temporis* ni skladna z določbami Konvencije v smislu tretjega odstavka 35. člena in jo je treba torej v skladu s četrtem odstavkom 35. člena zavrniti.

(b) Procesni vidik pritožbe

91. Sodišče ugotavlja, da je vprašanje *ratione temporis* že presojalo v zadevah, v katerih so se dejstva v zvezi z vsebinskim vidikom 2. ali 3. člena, namreč odgovornost za smrt ali mučenje, zgodila v obdobju, ki ne sodi v pristojnost Sodišča, medtem ko so se dejstva v zvezi s tem povezanim procesnim vidikom, namreč kasnejši postopek, vsaj deloma dogajala v obdobju, ki sodi v njegovo pristojnost. V združenih zadevah *Moldovan and Others in Rostas and Others proti Romuniji* z dne 13. marca 2001 ((odl.), št. 41138/98 in 64320/01) je Sodišče ocenilo, da ni imelo časovne pristojnosti za odločanje o domnevni procesni kršitvi 2. člena, kljub temu da se je izpodbijani postopek nadaljeval po ratifikaciji Konvencije. Podobno odločitev je sprejelo v zvezi z zatrjevano procesno kršitvijo 3. člena v zadevi *Voroshilov proti Rusiji* z dne 8. decembra 2005 ((odl.), št. 21501/02). V zadevi *Balasoiu proti Romuni* pa se je, nasprotno, izreklo za časovno nepristojnega odločati o vsebinskem vidiku pritožbe po 3. členu, ocenilo pa je, da je pristojno za odločanje o procesnem vidiku postopka zoper policijo, ki je potekal še dolgo po datumu ratifikacije ((odl.), št. 37424/97 z dne 2. septembra 2003).

92. Zavedajoč se težav pri določanju časovne pristojnosti v primerih, v katerih dejstva deloma sodijo v obdobje, o katerem je Sodišče pristojno odločati, deloma pa ne, je Sodišče v nedavni sodbi v zadevi *Blečić proti Hrvaški* menilo: "[z]a ugotovitev časovne pristojnosti

Sodišča je ... nujno, da se v vsaki posamezni zadevi natančno določi čas domnevnega posega. Pri tem mora Sodišče upoštevati tako dejstva, ki jih zatrjuje pritožnik, kot tudi obseg konvencijske pravice, ki naj bi bila kršena" ([VS]. št. 59532/00, tč. 72 in 82, ECHR 2006-...).

1. Vprašanje ustreznosti odločanja o procesnem vidiku pritožbe, pri čemer Sodišče ni pristojno za odločanje o vsebinskem vidiku zadeve, je torej odvisno od dejstev v posamezni zadevi in pravice, na katero se nanaša (zgornji točki 91 in 92).

2. Kar zadeva obseg pravice in ustrezne obveznosti, zajete s procesnim vidikom 2. člena, ki naj bi ga država kršila v tej zadevi, Sodišče ponovno poudarja, da določba državam nalaga posebno obveznost oblikovanja učinkovitega sodnega sistema za ugotavljanje vzroka smrti posameznika, za katerega skrbijo in odgovarjajo zdravstveni delavci, ter morebitne odgovornosti slednjih (glej *Erikson proti Italiji* z dne 26. oktobra 1999 (odl.), št. 37900/97). Sodišče ocenjuje, da je omenjena obveznost samostojna in ni omejena na zadeve, iz katerih očitno izhaja, da bi lahko bila država neposredno ali zaradi pozitivne obveznosti odgovorna za smrt posameznika (glej, med drugim, *Vo proti Franciji [VS]*, št. 53924/00, tč. 85-87, ECHR 2004-VIII).

1. S tem v zvezi Sodišče ugotavlja, da dejstvo, da se je začelo zdravstveno stanje sina pritožnikov močno slabšati v bolnišnici in da je njegova smrt lahko povezana z zdravljenjem, ki ga je prejel, v obravnavani zadevi ni sporno. Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da bi se lahko oba postopka, sprožena s tem v zvezi, teoretično zaključila z ugotovitvijo natančnih okoliščin, ki so pripeljale do smrti sina pritožnikov, in morebitne odgovornosti zanj na katerikoli ravni. Glede procesnega vidika 2. člena ima torej Sodišče nalogo presoditi, ali sta bila postopka, na katera se nanaša zadeva, v praksi učinkovita.

2. Sodišče mora sedaj ugotoviti, ali dejstva, ki naj bi predstavljala procesno kršitev 2. člena, v tej zadevi sodijo v obdobje, o katerem je Sodišče časovno pristojno odločati (glej zgornji točki 92 in 93). S tem v zvezi Sodišče ugotavlja, da je bil kazenski postopek znova uveden dne 4. julija 1996, na podlagi predloga pritožnikov z dne 30. novembra 1995, ki je sledil prvotnemu predlogu z dne 1. avgusta 1994 (zgornje točke 12-15). Civilni postopek je bil sprožen leta 1995 in še ni zaključen.

3. Upoštevajoč, da do domnevnih napak v postopku ni moglo priti pred začetkom postopka, ki se je začel po 28. juniju 1994, ko je Slovenija ratificirala Konvencijo, Sodišče ocenjuje, da je časovno pristojno za odločanje o pritožbi, kar zadeva procesni vidik 2. člena, Sodišče lahko presoja tudi dejstva, ki so se zgodila pred ratifikacijo, kolikor so relevantna za razumevanje dejstev, ki so se zgodila po tem datumu (*Brontowski proti Poljski* (odl.) [VS], št. 31443/96, tč. 74, ECHR 2002-X).

2. Izčrpanje domačih pravnih sredstev

4. Vladaje zatrjevala, da domača pravna sredstva niso bila izčrpana. Zatrjevala je tudi, da je bila pritožba vložena prezgodaj, ker civilni postopek še ni zaključen. Po zaključku kazenskega in civilnega postopka lahko pritožnika v skladu s 26. členom slovenske Ustave zaradi domnevne kršitve njenih pravic vložita tudi civilni zahtevek za povračila škode zoper državo (glej sodba v zadevi *Lukenda proti Sloveniji* z dne 6. oktobra 2005, št. 23032/02, tč. 9).

5. Poleg tega je navedla, da pritožnika nista uporabila drugih pravnih sredstev, s katerimi je na splošno mogoče uveljavljati očitke nepotrebne odlašanja v postopkih, namreč nadzorstvene pritožbe, upravnega spora ali ustavne pritožbe.

6. Pritožnika sta oporekala navedbam vlade. Opirajoč se na sodno prakso Sodišča v zvezi s trajanjem postopkov, sta pritožnika zatrjevala, da nobeno od pravnih sredstev, na katera se je sklicevala vlada, ne bi bilo učinkovito v praksi, zlasti v zvezi z njuno pritožbo po

13

2. členu Konvencije. Poleg tega sta ustavno pritožbo vložila v kazenskem postopku. Pritožba je bila zavržena, saj po oceni Ustavnega sodišča nista imela pravnega interesa.

1. Sodišče poudarja, daje pri odločanju o tem, ali je izpolnjen pogoj izčrpanja domačih pravnih sredstev, nujno pretehtati obstoj formalnih pravnih sredstev v pravnem sistemu zadevne države kot tudi okoliščine posamezne zadeve in vprašanje, ali so pritožniki storili vse, kar je bito v zvezi z izčrpanjem domačih pravnih sredstev od njih razumna pričakovati (glej, med drugim, sodbo v zadevi *Merit proti Ukrajini* z dne 30. marca 2004, št. 66561/01, tč. 58).

2. Kar zadeva drugi del ugovora (zgornja točka 99), Sodišče ugotavlja, da se je vlada sklicevala na ista pravna sredstva kot v zadevah *Belinger* in *Lukenda* (glej *Belinger proti Sloveniji* z dne 2. oktobra 2001 (odl.), št. 42320/98, in zgoraj navedeno sodbo v zadevi *L2nkenda*). V omenjenih zadevah je Sodišče zavrnilo vladin ugovor neizčrpanja domačih pravnih sredstev. Sodišče ugotavlja, da vlada ni predložila nobenih prepričljivih dokazov, na podlagi katerih bi bilo treba odstopiti od ustaljene sodne prakse.

3. Po drugi strani se Sodišče zaveda, da je dne 1. januarja 2007 začel veljati Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (zakon 2006). Uvedel je pravna sredstva, ki se specifično nanašajo na pravico do sojenja v razumnem roku v smislu prvega odstavka 6. člena Konvencije. Vendar pa v obravnavani zadevi ni sporno le predolgo trajanje civilnega postopka, temveč tudi vprašanje, ali je glede na celoto okoliščin zadeve država ravnala v skladu s procesnimi zahtevami 2. člena Konvencije (*Byrzykowski proti Poljski* z dne 27. junija 2006, št. 11562/05, tč. 90).

4. S tem v zvezi Sodišče ugotavlja, da sta pritožnika zahtevala uvedbo kazenskega postopka zoper zdravnico M. E.. Dne 4. julija 1996 je bila, potem ko sta pritožnika sprožila subsidiarni pregon, uvedena kazenska preiskava. Zadeva se je po dveh predložitvah (glej zgornje točke 21-25) zaključila dne 18. oktobra 2000 s sklepom zunajobravnavnega senata, da se obtožnica zavrže. Omenjeno odločitev je dne 20. decembra 2000 podprlo Višje sodišče v Mariboru. Ustavno pritožbo pritožnikov je Ustavno sodišče zavrglo, saj jima ni priznalo pravnega interesa (zgornja točka 32). Dne 6. julija 1995 sta pritožnika na civilnem sodišču vložila odškodninsko tožbo zoper bolnišnico in zdravnico. Ta postopek še ni zaključen (zgornji točki 35 in 60).

5. Sodišče ugotavlja, da sta pritožnika izčrpala vsa pravna sredstva, ki sta jih imela na voljo v kazenskem postopku. Kar zadeva civilni postopek, Sodišče ocenjuje, da je prvi del vladinega ugovora (zgornja točka 98) tesno povezan z očitkom pritožnikov, ki se vsebinsko nanaša na procesni vidik 2. člena, zaradi česar je treba to vprašanje obravnavati skupaj z vsebino zadeve. Sodišče tudi ugotavlja, da pritožbe ni mogoče razglasiti za nesprejemljivo na nobeni drugi podlagi.

B. Vsebina

1. Navedbe strank

(a) Vlada

6. Vlada je zatrjevala, da sodnici ni mogoče pripisati odgovornosti za neuspešno zdravljenje, če je bilo to izvedeno *lege artis*; takšno pojmovanje je skladno s tradicijo in pravili zdravniškega poklica ter ustreza znanstvenemu napredku. Navedla je, da slovenska

14

zakonodaja in sistem v praksi zagotavljata učinkovite postopke za ugotovitev kazenske, civilne in disciplinske odgovornosti zdravstvenega osebja.

1. Kar zadeva civilno odgovornost, je vlada zatrjevala, da Obligacijski zakonik zagotavlja učinkovito varstvo pravice do življenja (glej zgornjo točko 75). Civilna odgovornost ni odvisna od ugotovitve kazenske odgovornosti, zlasti pa civilna sodišča niso vezana na oprostitev obtoženca (zgornje točke 76-79).

2. V podporo svojim navedbam je vlada predložila kopije sodb, izdanih med letoma 1998 in 2003 v petih zadevah domnevnih zdravniških napak. V štirih izmed njih je bilo zdravstvenim ustanovam naloženo plačilo odškodnine tožnikom. Poleg tega je predložila seznam 124 zahtevkov zoper zdravstvene ustanove, ki so bili med letoma 1995 in 2004 vloženi na okrožnih sodiščih v Ljubljani in Mariboru. Vsaj 57 izmed njih je bilo pravnomočno končanih. Preostale zadeve, med katerimi jih je tudi šest iz leta 1995, najverjetneje še potekajo pred sodišči prve ali druge stopnje. Izid teh postopkov na seznamu ni naveden.

3. Vlada je poleg tega zatrjevala, da je rti c oče v obravnavani zadevi trajanje postopka upravičiti z zapletenostjo vprašanj, s katerimi se soočila sodišča. Poleg tega je ravnanje pritožnikov, zlasti njuni ponavljajoči se predlogi za izločitev sodnikov in za prenos pristojnosti, oviralo učinkovito izvedbo postopkov.

4. Vlada je podprla odločitev domačih sodišč o prekinitvi civilnega postopka z obrazložitvijo, da gre glede na obširen postopek zbiranja dokazov, ki je istočasno potekal na kazenskem sodišču, za razumno potezo. Poleg tega se pritožnika nista pritožila zoper to odločitev.

5. Vlada je pojasnila tudi okoliščine izločitve sodnice M. T. Z. (glej zgornjo točko 48). Poudarila je, da je sodnica na podlagi posredovanja varuha človekovih pravic izvedela, da je njeno rokovanje z enim od obtoženih negativno vplivalo na pritožnika. Kljub temu je bil glavni razlog za njen predlog za izločitev nenehno pritoževanje pritožnikov.

6. Kar zadeva učinkovitost kazenskega postopka v praksi, se je vlada oprla na podatke, ki so ji jih **posredovala slovenska sodišča in ki izkazujejo, daje subsidiarni pregon v primerih smrti**, domnevno povzročenih zaradi zdravniške napake, redek. Takšne zadeve običajno prevzame državno tožilstvo. V podporo tej navedbi je vlada predložila številke, iz katerih izhaja, da je bil v dvanajstih nedavnih zadevah v zvezi z zdravniško malomarnostjo kazenski postopek za kaznivo dejanje povzročitve smrti iz malomarnosti uveden na pobudo državnega tožilstva. V dveh izmed teh zadev je oškodovanec kasneje prevzel pregon.

7. V zvezi z obravnavano zadevo je vlada poudarila, da pravica pritožnikov, da prevzameta pregon, nikakor ne pomeni, da sta upravičena tudi do pregona ali obsodbe določene osebe. Odločitev državnega tožilstva, da ne začne postopka zoper osurnljeno, je bila zadostno obrazložena in utemeljena na neodvisni presoji

dokazov. V nadaljevanju postopka, ki sta ga sprožila pritožnika, so sodišča izčrpno preiskovala razlog smrti in v ta namen imenovala nekaj forenzičnih strokovnjakov. Glede na zapletenost zadeve so sodišče storila vse, kar je bilo od njih razumno pričakovati za zagotovitev čimprejšnje odločitve o obtožbi. Ravnanje pritožnikov pa naj bi vendarle v veliki meri prispevalo k celotnemu trajanju kazenskega postopka, saj sta vložila številne pritožbe in neuspešno poskušala znova uvesti postopek.

8. Končno se je vlada, da bi dokazala učinkovitost sistema varstva pravice do življenja, sklicevala tudi na postopek pred zdravniškim razsodiščem. Razsodišče je bilo pristojno za ugotavljanje morebitnih kršitev, ki jih je storila zdravnica. Tovrstna ugotovitev bi lahko pomenila uvedbo disciplinskih ukrepov, vključno z odvzemom licence. Pritožnika tega pravnega sredstva nista uporabila.

15

(b) Pritožnika

1. Pritožnika zatrjujeta, da državni tožilec ni izkazal nobenega namena o sprožitvi sodnega postopka zoper odgovorne. Kazenski postopek ni prinesel nobenega občutnega rezultata. Zaradi tega pritožnikoma ni preostalo nič drugega, kot da prevzameta pregon, kar ju je postavilo v slabši položaj. Poleg tega so organi za preiskavo zadeve in odločitev o obtožnici porabili več kot sedem let.
2. Pritožnika grajata način vodenja civilnega postopka. Imela sta občutek, da so se organi neradi lotili preiskave njune zadeve in da so ju obravnavali diskriminatorno. Prav tako se z vlado ne strinjata o nuji prekinitve civilnega postopka. Ugotovitev kazenske odgovornosti za namen Zakona o pravnem postopku ne predstavlja predhodnega vprašanja (glej zgornjo točko 76). Po navedbah pritožnikov bi bilo mogoče civilno odgovornost ugotoviti tudi, če kaznivo dejanje ni bilo storjeno. Odgovornost bi si lahko delilo tudi več strank, prav tako pa bi bila različna tudi odškodnina.

2. Presoja Sodišča

3. Sodišče ponovno poudarja, da prvi stavek 2. člena, ki ima status ene izmed najpomembnejših določb Konvencije in v katerem je zajeta ena izmed najbolj temeljnih vrednot v demokratičnih družbah, ki sestavljajo Svet Evrope (glej sodbo v zadevi *McCann and Others proti Združenemu kraljestvu* z dne 27. septembra 1995, serija A, št. 324, str. 4546, tč. 147), od države zahteva ne le, da se vzdrži "namernega" odvzema življenja, temveč tudi, da sprejme ustrezne ukrepe za varstvo življenja posameznikov, ki so v njeni pristojnosti. Obveznosti po 2. členu Konvencije vključujejo zlasti zahtevo po oblikovanju učinkovitega neodvisnega sistema, ki omogoča ugotavljanje vzrokov in odgovornosti za smrti pacientov v zdravstveni oskrbi, in sicer tako v javnem kot v zasebnem sektorju (glej sodbi v zadevah *Powell proti Združenemu kraljestvu (odi.)*, št. 45305/99, ECHR 2000-V, in *Calvelli and Ciglio proti Italiji [VS]*, št. 32967/96, tč. 49, ECHR 2002-I).

4. Kljub temu, da pravice do pregona ali kaznovanja tretjih oseb za kazniva dejanja ni mogoče uveljavljati samostojno (glej sodbo v zadevi *Perez proti Franciji [VS]*, št. 47287/99, tč. 70, ECHR 2004-I), je Sodišče večkrat poudarilo, da mora učinkovit sodni sistem, kot ga zahteva 2. člen, v določenih okoliščinah vključevati tudi dostop do kazenskega prava. Kljub temu pa v primeru, da kršitev pravice do življenja ali fizične integritete ni bila povzročena namenoma, pozitivna obveznost oblikovanja učinkovitega sodnega sistema ne vključuje nujno v vsakem primeru tudi pravnih sredstev s področja kazenskega prava. Kar zadeva specifično zdravniško malomarnost, je mogoče šteti, da je "obveznost izpolnjena, če pravni sistem žrtvi omogoča uporabo pravnih sredstev civilnega prava, in sicer samostojno ali v povezavi s sredstvi kazenskega prava, pri čemer dopušča ugotavljanje morebitne odgovornosti vpletenih zdravnikov in civilno povračila škode, kot na primer zahtevke za odškodnino in objavo odločitve. Možno je uvesti tudi disciplinske ukrepe" (glej zgoraj navedeno sodbo v zadevi *Calvelli and Ciglio*, tč. 51).

5. Vsekakor pa procesna obveznost države po 2. členu Konvencije ni izpolnjena, če varstvo, ki ga nudi domače pravo, obstaja zgolj teoretično: predvsem je nujno, da učinkovito deluje v praksi, kar vključuje tudi zahtevo po čimprejšnji obravnavi zadeve brez nepotrebne odlašanja (glej zadevo *Lazzarini and Ghiacci proti Italiji* z dne 7. novembra 2002 (odl.), št. 53749/00, in zgoraj navedeno sodbo v zadevi *Byrzykowski*, tč. 117).

6. V obravnavani zadevi sta imela pritožnika možnost zahtevati uvedbo kazenske preiskave o dogodkih v zvezi s smrtjo. Imela sta tudi možnost vložiti civilno tožbo proti bolnišnici in/ali vpletenim zdravstvenim delavcem. Zaradi tega Sodišče meni, da ni nobenih znakov, da država ni zagotovila postopka, v katerem je bilo mogoče ugotavljati kazensko in

civilno odgovornost oseb, ki bi lahko bile odgovorne. Poleg tega se zdi, da bi lahko določeno vlogo pri ugotavljanju okoliščin smrti in morebitne disciplinske odgovornosti zanj odigral tudi postopek pred zdravniškim razsodiščem, če bi ga tožilec uvedel (glej zgornje točke 8081).

1. Vendar pa je za presojo te zadeve treba preučiti, kako je postopek deloval v konkretnih okoliščinah.

2. V zvezi s smrtjo sina pritožnikov sicer ni bil uveden disciplinski postopek, vendar pa sta pritožnika dne 1. avgusta 1994 zahtevala uvedbo kazenskega postopka zoper zdravnico M. E.. Prvotna odločitev o uvedbi preiskave je bila razveljavljena decembra 1994. Naslednjo zahtevo je potrdilo mariborsko Okrožno sodišče, ki mu je bila zadeva dodeljena zaradi prenosa pristojnosti. Po vložitvi obtožnice je bila zadeva dvakrat vrnjena v dodatno preiskavo. Postopek je bil s sklepom zunajobravnavnega senata z dne 18. oktobra 2000 dokončno ustavljen. Senat je ugotovil, da ne obstaja dovolj dokazov, da je obtožena storila zatrjevano kaznivo dejanje povzročitve smrti iz malomarnosti. Omenjeno odločitev je dne 20.

decembra 2000 potrdilo višje sodišče. Pritožnika nato nista imela nobenega drugega pravnega sredstva, s katerim bi lahko uveljavljala očitke v zvezi z izvedbo kazenskega postopka, saj jima v tistem času vložitev ustavne pritožbe ni bila na voljo (glej zgornjo točko 32). Kazenski postopek je bil, kot je to običajno, omejen le na odločitev o obtožbi zoper vpleteno zdravnico.

3. Razumljivo je, da sta bila pritožnika kritična do izida kazenskega postopka, nenazadnje zato, ker sta onadva nosila breme izvedbe preiskave. Sodišče tudi ugotavlja, da je med drugo zahtevo za preiskavo, ki sta jo vložila pritožnika, in zavrženjem obtožbe s strani zunajobravnavnega senata, preteklo skoraj pet let. Kljub temu pa se Sodišču ne zdi nujno, da bi o učinkovitosti kazenskega postopka zoper M. E. odločalo ločeno, saj sta pritožnika sprožila tudi civilni postopek zoper zdravnico in bolnišnico (glej na primer sodbi v zgoraj navedenih zadevah *Calvelli and Ciglio*, tč. 55, in *Vo*, tč. 94). Med strankama ni bilo sporno, da je obseg civilne odgovornosti precej širši od kazenske odgovornosti in da ne temelji nujno na njej (glej, *mutatis mutandis*, zgoraj navedeno zadevo *Erikson proti Italiji (odl.)*). Sodišče se s tem v zvezi sklicuje na prej omenjena načela glede narave procesnih obveznosti na področju zdravniške malomarnosti (glej zgornjo točko 118).

4. Pritožnika sta civilni postopek sprožila dne 6. julija 1995. Dve leti kasneje je sodišče prekinilo postopek do zaključka kazenskega postopka. Civilni postopek se je nadaljeval maja 2001, pet mesecev po izreku sodbe višjega sodišča, s katero je bila potrjena ustavitev kazenskega postopka. Okrožno sodišče v Mariboru je sodbo, s katero je zavrnilo civilni zahtevek pritožnikov, izreklo dne 25. avgusta 2006, več kot enajst let po začetku postopka. Zadeva trenutno čaka na odločitev o pritožbi.

5. Sodišče ponovno poudarja, da se čimprejšnji odziv nacionalnih organov v kontekstu 2. člena na splošno šteje kot nujen za ohranitev javnega zaupanja in spoštovanje pravne države ter za preprečevanje videza dogovarjanja ali podpore nezakonitim dejanjem (glej, med drugim, sodbo v zadevi *Paul and Audrey Edwards proti Združenemu kraljestvu*, št. 46477/99, tč. 72, ECHR 2002-T1). Država mora svoj sodni sistem organizirati na takšen način, da lahko sodišča izpolnijo svoje obveznosti po tem členu (glej, *mutatis mutandis*, sodbo v zadevi *R.M.D. proti Švici*, z dne 26. septembra 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VI, str. 2015, tč. 54).

6. Sodišče priznava, da so bila medicinska vprašanja v tej zadevi precej zapletena. Prav tako upošteva, da bi lahko bilo dokazno gradivo iz kazenskega postopka relevantno za odločitev v civilnem postopku. Zaradi tega ocenjuje, da odločitev o prekinitvi civilnega postopka sama pa sebi ni bila nerazumna, saj so jo lahko narekovali razlogi, povezani s poštenimi in učinkovitim delovanjem sodnega sistema (glej na primer zgoraj navedeno sodbo v zadevi *Byrzykowski*, tč. 116).

1. Poleg tega sta pritožnika v civilnem postopku večkrat predlagala izločitev sodnikov, ki so odločali v njuni zadevi, in vložila več predlogov za prenos pristojnosti. Precej teh poskusov ni obetalo upanja na izboljšanje položaja. Nekaj predlogov pritožnikov pa se je izkazalo za utemeljene. Tako je bilo na primer ugodeno drugemu predlogu za prenos pristojnosti, kar je imelo za posledico prenos postopka pred Okrožno sodišče v Mariboru (glej točko 46). Pritožnika sta uspela tudi z dvema predlogoma za izločitev posameznih sodnikov, vendar pa se zdi, da sta se zadevni sodnici nazadnje izločili iz postopka na lasten predlog (glej zgornji točki 48 in 56).

2. Iz spisa izhaja, da ravnanje pritožnikov ni vplivalo na dolžino civilnega postopka, preden se je ta nadaljeval v maju 2001. Čeprav je bil sklep o prekinitvi postopka izdan že oktobra 1997, ni bilo v postopku storjenih nobenih korakov skoraj šest let. Sodišče ocenjuje, da je zamuda, do katere je brez krivde pritožnikov prišlo v kazenskem postopku, lahko vlivala na trajanje te faze civilnega postopka.

3. Po nadaljevanju civilnega postopka je do sodbe prvostopenjskega sodišča preteklo še t let. Tudi če je ravnanje pritožnikov prispevalo k zamudi v tem delu civilnega postopka (glej zgornje točke 127 ter 45, 50 in 54), po oceni Sodišča to ne opravičuje celotnega trajanja.

4. S tem v zvezi Sodišče ocenjuje kot neustrezno, da je v zadevi pritožnikov v enem samem postopku na prvi stopnji odločalo najmanj šest sodnikov. Ne glede na to, da so za presojo vprašanja, ali lahko posamezen sodnik odloča o določeni zadevi, pristojna domača sodišča, je Sodišče osuplo nad načinom, na katerega se je to vprašanje reševala v obravnavani zadevi (glej tačke 48, 56 in 65).

5. Sodišče ocenjuje, da so omenjeni dejavniki, skupaj s tistimi, ki jih je grajal varuh človekovih pravic (glej točke 63-67) in ki jih vlada ni ovrгла, očitno lahko prispevali k nezaupanju pritožnikov v izpeljavo postopka.

6. Upoštevajoč navedeno ozadje zadeve in dejstvo, da postopek, uveden za razjasnitev očitka zdravniške malomarnosti, po skoraj dvanajstih letih še vedno ni zaključen, Sodišče ne more sprejeti zaključka, da je bilo odločanje o vzroku in odgovornosti za smrt sina pritožnikov učinkovito.

7. Končno Sodišče meni, da je treba zadeve, ki se nanašajo na smrt v bolnišničnem okolju, čim hitreje raziskati ne le zaradi zagotovitve varstva pravic, zajetih v 2. členu Konvencije, v vsaki posamezni zadevi, temveč tudi zaradi splošnejših razlogov. Poznavanje dejstev in možnih napak, do katerih lahko pride med izvajanjem zdravstvenih postopkov, je nujno, saj vpletenim ustanovam in zdravstvenemu osebju omogoča odpravo morebitnih pomanjkljivosti in preprečuje ponavljanje podobnih napak. Čimprejšnja preiskava takšnih zadev je torej pomembna za varnost uporabnikov vseh zdravstvenih storitev (glej sodbo v zgoraj navedeni zadevi *Byrzyk* vs. *Poljska*, tč. 117).

8. Glede na okoliščine je Sodišče sklenilo, da je prišlo do procesne kršitve 2. člena Konvencije. Iz tega izhaja, da se vladin predhodni ugovor (glej zgornjo točko 105) zavrne.

II. ZATRJEVANA KRŠITEV 3. ČLENA KONVENCIJE

1. Pritožnika sta zatrjevala, da pomeni nezmožnost domačih sodnih organov, da bi ustrezno rešili njuno zadevo, ponižujoče in sramotno ravnanje, ki je pripeljalo do njune predčasne invalidske upokojitve.

Sklicevala sta se na 3. člen, ki se glasi:

18

"Nikogar se ne sme mučiti ali nečloveško in ponižujoče z njih ravnati ali ga kaznovati."

136. Kljub temu, da sta postopka v tej zadevi lahko negativno vplivala na pritožnika in ju prizadela, pa Sodišče meni, da dokumenti v spisu ne izkazujejo, da bi zatrjevana stanje dosegalo takšno stopnja resnosti, ki jo zahteva 3. člen Konvencije. Poleg tega je bila pomanjkljiva učinkovitost zadevnih postopkov, na katerih temelji ta očitek, že obravnavana s procesnega vidika 2. člena Konvencije (glej točke 117134).

Ta del pritožbe se v skladu s četrtem odstavkom 35. člena Konvencije zavrne kot očitno neutemeljen.

III. ZATRJEVANA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA IN 13. ČLENA KONVENCIJE

137. Pritožnika sta se v skladu s prvim odstavkom 6. člena Konvencije pritožila za adi trajanja in nepravilnosti postopkov. Navedla sta, da so bili sodniki pristranski, dao upoštevali dokaznega gradiva, ki sta ga predložila, ter da je sodišče napravilo napakcpri vročitvi ene od obtožnic obtoženki. Relevantni del 6. člena se glasi:

"Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... pravično ... ter v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče."

138. Pritožnika sta se pritožila tudi, da se Ustavno sodišče in drugi pristojni organi niso odzvali na njune pritožbe glede izvedbe postopkov, ki so se nanašali na smrt njunega sina. Sklicevala sta se na 13. člen Konvencije, ki se glasi:

"Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti."

139. Vlada se je oprla na iste argumente kot v zvezi z 2. členom in zatrjevala neizčrpanje domačih pravnih sredstev. Navedla je tudi, da očitki niso utemeljeni.

140. Glede na to, da civilni postopek še teče in njegov izid ni gotov, je Sodišče zaključilo, da je očitek nepravilnosti civilnega postopka prezgoden, zato se v skladu s prvim in četrtem odstavkom 35. člena Konvencije zavrne zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev.

141. Kar zadeva očitke v zvezi s trajanjem civilnega in kazenskega postopka, zatrjevano nepravilnost slednjega in zatrjevano kršitev 13. člena Konvencije, Sodišče ocenjuje, da so povezani z očitkom procesne kršitve 2. člena in se torej

sprejmejo v obravnavo (glej, *mutatis mutandis*, zgoraj navedeno sodbo v zadevi *Byrzykowski*, tč. 120). Glede na navedbe pritožnikov in upoštevajoč ugotovitve v zvezi s procesnim vidikom 2. člena (glej zgornje točke 117-134), Sodišče meni, da teh očitkov ni treba obravnavati ločeno.

IV. ZATRJEVANA KRŠITEV 14. ČLENA KONVENCIJE

142. Končno sta pritožnika zatrjevala, da je njuna kazenska ovadba zoper zdravnico, ki je zdravila njunega sina, sprožila sovražnost slovenjegraške bolnišnice, kar ju je prisililo, da sta zdravniško pomoč poiskala drugje. Sklicevala sta se na 14. člen Konvencije, ki se glasi:

"Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to Konvencijo je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnosti ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine."

143. Sodišče ponovno poudarja, da 14. člen dopolnjuje druge vsebinske določbe Konvencije in njenih protokolov. Ne obstaja kot samostojen člen, saj lahko učinkuje le v povezavi s pravicami in svoboščinami, ki jih zagotavljajo te določbe. Člena 14 ni mogoče

19

uporabiti, razen če se dejstva v zadevi prekrivajo z eno ali večimi od omenjenih določb (glej sodbo v zadevi *Inze proti Avstriji* z dne 28. oktobra 1987, serija A, št. 126, str. 17, tč. 36).

144. Glede na navedeno Sodišče ugotavlja, da se pritožnika v zvezi z očitkom po 14. členu nista sklicevala na nobeno drugo določbo Konvencije ali njenih protokolov. Člena 14 take v tej zadevi ni mogoče uporabiti. Četudi pa bi bilo člen mogoče uporabiti, pritožnika nista predložila nobenih dokazov v zvezi z zatrjevanimi očitki. Ta del pritožbe se zato v skladu s četrtem odstavkom 35. člena Konvencije zavrne kot očitno neutemeljen.

V. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

145. Člen 41 Konvencije se glasi:

"Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovolj le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje."

A. škoda

146. Pritožnika sta zahtevala 1.300.000 SIT (približno 5.440 evrov (EUR)) iz naslova premoženjske škode, ki sta jo utrpela v obliki stroškov, nastalih zaradi pasivnosti sodišč v domačih postopkih, in zaradi državnega tožilca, ki je zavrnil uvedbo kazenskega postopka,

147. Poleg tega sta zahtevala 1.800.000 SIT (približno 7.540 EUR) iz naslova nepremoženjske škode. Zatrjevala sta, da sta zaradi pasivnosti organov, ki so se ukvarjali z njuno zadevo, utrpela psihične poškodbe.

148. Vlada je menila, da pritožnika nista dokazala nastanka zatrjevane premoženjske škode. Poleg tega pa imata s tem v zvezi možnost vložiti civilni zahtevek proti državi pred domačimi sodišči. Kar zadeva zavrnitev uvedbe kazenskega postopka s strani državnega tožilca, je vlada zatrjevala, da državi ni mogoče pripisati odgovornosti za škodo, nastalo zaradi te odločitve, ki se je kasneje izkazala za pravilno.

149. Vlada je menila, da zahtevek pritožnikov za nepremoženjsko škodo ni utemeljen ter daje pretiran.

150. Sodišče ugotavlja, da pritožnika nista predložila dokaznih listin za stroške, ki naj bi jima nastali zaradi pasivnosti sodišč v domačih postopkih. Kar zadeva preostali del zahtevka za premoženjsko škodo, Sodišče ni ugotovilo, da bi med ugotovljeno kršitvijo in zatrjevano premoženjsko škodo obstajala vzročna zveza (glej točko 123). Zato se zahtevek zavrne.

151. Glede nepreroženjske škode je Sodišče na podlagi načela pravičnosti in upoštevajoč zneske, ki so bili prisojeni v podobnih zadevah, ter ugotovljeno kršitev v tej zadevi odločilo, da se pritožnikoma prisodi celoten zahtevani znesek, in sicer 7.540 EUR.

B. Stroški

152. Pritožnika sta prav tako zahtevala 1.100.000 SIT (približno 4.600 EUR) za stroške, ki sta jih imela pred domačimi sodišči in pred Sodiščem.

153. Vlada je menila, da so stroški, ki sta jih imela pred domačimi sodišči, vključeni v njun zahtevek za premoženjsko škodo. Kar zadeva zahtevek za stroške pred Sodiščem, je menila, da ni utemeljen.

20

1. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povračila stroškov le v obsegu, v kakršnem je dokazano, da so dejansko in nujno nastali, ter v razumni višini. Sodišče ob upoštevanju predloženih podatkov in zgoraj navedenih meril zavrača zahtevek za stroške v domačih postopkih, za postopek pred Sodiščem pa ocenjuje, da je pritožnikoma razumno prisoditi znesek 2.000 EUR.

C. Zamudne obresti

2. Sodišče ocenjuje, da je primerno, da zamudne obresti temeljijo na mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, povišani za tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *odreja*, da se vladin predhodni ugovor glede izčrpanja domačih pravnih sredstev v zvezi z 2. členom Konvencije združi z vsebino zadeve,

2. *sprejme* v obravnavo del pritožbe, ki se nanaša na procesni vidik 2. člena Konvencije, trajanje civilnega in kazenskega postopka, zatrjevano nepravilnost kazenskega postopka po 6. členu Konvencije in zatrjevano kršitev 13. člena Konvencije,

3. *zavrača* preostali del pritožbe kot nesprejemljivega,

4. *razsaja*, da je prišlo do procesne kršitve 2. člena Konvencije in na tej podlagi *zavrača* vladin predhodni ugovor neizčrpanja domačih pravnih sredstev,

5. *razsoja*, da očitkov v zvezi s trajanjem civilnega in kazenskega postopka, zatrjevane nepravilnosti kazenskega postopka po 6. členu in zatrjevane kršitve 13. člena Konvencije ni treba obravnavati ločeno,

6. *razsoja*

- a. da mora tožena država pritožnikoma v treh mesecih od dne, ko postane ta sodba v skladu z drugim odstavkom 44. člena Konvencije dokončna, skupaj plačati 7.540 EUR (sedem tisoč petsto štirideset evrov) iz naslova nepremoženjske škode in 2.000 EUR (dva tisoč evrov) za stroške, poleg tega pa tudi vsoto, ki bi jo bilo treba morebiti poravnati iz naslova davkov,
- b. da se od izteka treh mesecev pa do poplačila na naveden zneske obračunava linearna obrestna mera po stopnji, enaki veljavni mejni obrestni meri Evropske centralne banke za to obdobje, ki seji prištejejo tri odstotne točke,

7. *zavrača* preostale zahtevke pritožnikov iz naslova pravičnega zadoščenja.

21

Sodba se razglasi v angleškem jeziku, pisna obvestila na podlagi drugega in tretjega odstavka 77. člena Poslovnika se pošljejo dne 28. junija 2007.

Santiago QUESADA Sodni tajnik	Corneliu BIRSAN Predsednik
----------------------------------	-------------------------------